

Εξαρτημένος ή πλάγιος υποθετικός ονομάζεται ο υποθετικός λόγος του οποίου η απόδοση δεν βρίσκεται στην κύρια πρόταση.

Σε αυτή την περίπτωση η απόδοση του υποθετικού λόγου μπορεί να βρίσκεται:

α) σε δευτερεύουσα πρόταση (ειδική, πλάγια ερωτηματική, τελική, ενδοιαστική, συμπερασματική ή οποιαδήποτε άλλη δευτερεύουσα πρόταση)

Αγησίλαος ἔλεγεν **ὅτι** εἰ μὲν βλαβερὰ τῇ Λακεδαίμονι **πεπραχώς** εἴη, **δίκαιος** εἴη ζημιουῖσθαι. (μτφρ. ο Αγησίλαος ἔλεγε ότι αν ἔχει βλάβει τη Λακεδαίμονα, εἶναι δίκαιο να τιμωρηθεί.)  
Δηλώνει το πραγματικό. (Εἰ μὲν βλαβερὰ τῇ Λακεδαίμονι πέπραχα, ζημιοίμην.)

Λύσανδρος εἶπεν **ὅτι ὑποσπόνδους ὑμᾶς ἔχοι**, εἰ μὴ ποιήσετε ἅ Ἱθηραμένης κελεύει. (μτφρ. Ο Λύσανδρος εἶπε ότι θα συνάψει με εσάς ανακωχή, αν δεν κάνετε ὅσα ο Ἱθηραμένης διατάζει.)  
Δηλώνει το πραγματικό. (Εἰ μὴ ποιήσετε ἅ Ἱθηραμένης κελεύοι, ὑποσπόνδους ὑμᾶς ἔχω.)

Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος **ὅτι**, εἰ μὴ σιωπήσειεν, **οἰμῶξοιτο**, ἐπήρετο. (μτφρ. Ὅταν, δηλαδή, του εἶπε ο Σάτυρος ότι, αν δεν σιωπάσει, θα κλάψει πικρά, αὐτός απάντησε ρωτώντας τον.)  
Δηλώνει το προσδοκώμενο. (Ἐὰν μὴ σιωπήσης, οἰμῶξη.)

Σκέψασθε, εἰ ἦμεν νησιῶται, **τίνες ἂν** ἀληπτότεροι **ἦσαν**. (μτφρ. Αναλογιστεῖτε, αν ἡμασταν νησιῶτες, ποιοι θα ἦταν πιο ἀπρόσβλητοι.)  
Δηλώνει το μη πραγματικό. (Εἰ ἦμεν νησιῶται, τίνες ἂν ἀληπτότεροι ἦσαν.)

Οὐ τούτου γε’ κατέμεινεν, ἀλλ’ εὖ εἰδὼς ὅτι, εἰ στρατηγοίη, λέξειαν ἂν οἱ πολῖται ὡς Ἀγησίλαος, ὅπως**βοηθήσειε** τοῖς τυράννοις, πρᾶγματα τῇ πόλει παρέχει. (μτφρ. Δεν ἔμεινε βέβαια γι’ αὐτόν τον σκοπό, ἀλλὰ ἐπειδὴ γνώριζε ότι, αν ασκούσε καθήκοντα στρατηγού, θα πούνε οι πολίτες πως ο Αγησίλαος, για να βοηθήσει τους τυράννους, προξενεῖ ἀναστάτωση στην πόλη.)  
Δηλώνει το προσδοκώμενο. (Ἐὰν στρατηγῶ, βοηθήσω τοῖς τυράννοις.)

Ἔλεγον ὡς κίνδυνος εἴη, **μὴ** καὶ οἱ Ἑλληνες, εἰ ταῦτα αἰσθοῖντο, **συσταῖεν**. (μτφρ. Ἐλεγαν πως υπήρχε κίνδυνος μήπως και οι Ἑλληνες αποστατήσουν, αν μάθαιναν αὐτά.)  
Δηλώνει το προσδοκώμενο. (Ἐὰν ταῦτα αἰσθωνται, καὶ οἱ Ἑλληνες συστήσονται.)

Οἱ δὲ ἀπελογοῦντο ὡς οὐκ ἂν ποτε οὕτω μῶροι ἦσαν, ὡς, εἰ ἦδεσαν καταλαμβανόμενον τὸν Πειραιᾶ, ἐν τῷ ἄστει ἂν ὑποχειρίους αὐτοὺς **παρεῖχον**. (μτφρ. Αὐτοὶ ἔλεγαν ἀπολογούμενοι πως δεν θα ἦταν τόσο ἀνόητοι, ὥστε, αν γνώριζαν ότι κυριεύεται ο Πειραιάς, να παραδίδονταν υποχείριοι στην πόλη.)  
Δηλώνει το μη πραγματικό. (Εἰ ἦσμεν καταλαμβανόμενον τὸν Πειραιᾶ, ἐν τῷ ἄστει ἂν ὑποχειρίους ἡμᾶς αὐτοὺς παρείχομεν.)

β) σε απαρέμφατο (ειδικό ή τελικό με ή χωρίς δυνητικό «ἂν»)

Ὁ δὲ Ἀγησίλαος οὐκ ἔφη **δέξασθαι** τοὺς ὄρκους, ἐὰν μὴ **ὀμνύωσιν**, ὥσπερ τὰ βασιλέως γράμματα ἔλεγεν. (μτφρ. Ο Αγησίλαος ἀπὸ τη μεριά του εἶπε ότι δεν θα δεχτεῖ τους ὄρκους, αν δεν ὀρκιστοῦν, ὅπως υπαγόρευε η ἐπιστολή του Μεγάλου Βασιλιά.)  
Δηλώνει το προσδοκώμενο. (Ἐὰν μὴ ὀμνύητε, οὐ δέξομαι τοὺς ὄρκους.)

Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἡγοῦντο, εἰ τοῦτο ἄνευ τῆς σφετέρας γνώμης **ἔσοιτο**, χαλεπὸν **ἔσεσθαι**. (μτφρ. Οι Λακεδαιμόνιοι πίστευαν ότι, αν θα γίνει αὐτό χωρίς τη δική τους γνώμη, θα εἶναι δυσάρεστο.)  
Δηλώνει το προσδοκώμενο. (Εἰ τοῦτο ἄνευ τῆς ἡμετέρας γνώμης ἔσται, χαλεπὸν ἔσται.)

Ἦγεῖτο γὰρ ἅπαν **ποιήσιν** αὐτόν, εἴ τις ἀργύριον **διδοίη**. (μτφρ. Γιατί νόμιζε ότι θα ἔκανε το παν , αν του ἔδινε κάποιος χρήματα).  
Δηλώνει το προσδοκώμενο. (Ἄπαν ποιήσω, ἂν τις ἀργύριον διδῶ.)

Τοὺς στρατηγούς εἰσελθόντας ἐκέλευον, εἴ τι βούλονται, εἰπεῖν. (μτφρ. Αφού μπήκαν οι στρατηγοί, τους παρακινούσαν να μιλήσουν, αν ἤθελαν κάτι.)  
Δηλώνει το πραγματικό. (Εἴ τι βούλεσθε, εἶπατε / εἶπετε / εἶπητε / εἶπαιτε / εἵποιτε.)

γ) σε μετοχή (κατηγορηματική)

Τίς οὕτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν, ὅστις ἀγνοεῖ τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρο ἥξοντα, ἂν ἀμελήσωμεν; (μτφρ. Ποιος εἶναι τόσο ἀνόητος, που να ἀγνοεῖ ότι ο ἀπὸ ἐκεῖ πόλεμος θα ἐρθε ἐδῶ αν φανούμε ἀμελεῖς;)  
Δηλώνει το προσδοκώμενο. (Ὁ ἐκεῖθεν πόλεμος δεῦρο ἥξει, ἂν ἀμελήσωμεν.)

Εἰδότες δὲ τὴν πόλιν τῶν μὲν περὶ τοὺς θεοὺς μάλιστ’ **ἂν ὀργισθεῖσαν**, εἴ τις εἰς τὰ μυστήρια **φαίνοιτ’ ἐξαμαρτάνων**, [...] εἰσῆγγελλον εἰς τὴν βουλὴν [...]. (μτφρ. Επειδὴ γνώριζαν ότι οι πολίτες για τα των θεῶν, θα ὀργίζονταν πάρα

πολύ, όπως γινόταν κάθε φορά που κάποιος φανερά ασεβούσε στα μυστήρια, ...κατήγγειλαν στη βουλή...)  
Δηλώνει την αόριστη επανάληψη στο παρελθόν. (Ἡ πόλις τῶν περὶ τοὺς θεοὺς μάλιστα ἂν ὠργίσθη, εἴ τις εἰς τὰ μυστήρια φαίνοιτ' ἑξαμαρτάνων.)

Παρατηρήσεις:

1. Αν η απόδοση εξαρτάται από αρκτικό χρόνο, ο υποθετικός λόγος αναγνωρίζεται σαν να ήταν ανεξάρτητος.

π.χ.

Καὶ γὰρ ἀκούω Δέξιππον λέγειν πρὸς Κλέανδρον ὥς οὐκ ἂν ἐποίησεν Ἀγασίας ταῦτα, εἰ μὴ ἐγὼ αὐτὸν ἐκέλευσα.

Δηλώνει το αντίθετο του πραγματικού.

2. Αν η απόδοση εξαρτάται από ιστορικό χρόνο, η υπόθεση (με εξαίρεση την υπόθεση του 2ου είδους, η οποία δεν μεταβάλλεται) έχει την μορφή εἰ + ευκτική του πλαγίου λόγου. Τότε το είδος της απόδοσης, το νόημα και η τροπή του εξαρτημένου υποθετικού λόγου σε ανεξάρτητο μας βοηθούν στην αναγνώρισή του.

π.χ.

Γιγνώσκων δέ, **ὅτι, εἰ μὴ ἵππικὸν ἱκανὸν κτήσαιτο, οὐ δυνήσοιτο** κατὰ τὰ πεδία στρατεύεσθαι, ἔγνω τοῦτο κατασκευαστέον εἶναι, ὥς μὴ δραπετεύοντα πολεμεῖν δέοι.

(ευθύς λόγος:) Ἐὰν μὴ ἵππικὸν ἱκανὸν κτήσωμαι, οὐ δυνήσομαι κατὰ τὰ πεδία στρατεύεσθαι.(δηλώνει το προσδοκώμενο)